

Европейски съд по правата на човека

Обзървър и Гардиън срещу Обединеното кралство (Observer and Guardian v. the United Kingdom)

Жалба № 13585/88, А.216

Решение от 26 ноември 1991 г.

(резюме)*

Чл. 10: свобода на словото

Чл. 10 от Конвенцията не забранява предварителни ограничения на публикациите, като такива. От друга страна, опасностите, които са присъщи на предварителните ограничения, налагат най-внимателно изследване от страна на Съда. Това е особено важно що се отнася до пресата, тъй като новините са нетрайна стока и отлагането на публикацията им, даже и за кратък период от време, може да ги лиши от стойност и интерес.

Факти по делото

Жалбоподателите по това дело са “Обзървър лимитид” – собственици и издатели на британския национален неделен вестник “Обзървър”, г-н Доналд Трелфорд – негов редактор, г-н Дейвид Лей и г-н Пол Лашмар – двама от неговите репортери, “Гардиън Нюзпейпърс лимитид” – собственици и издатели на националния ежедневник “Гардиън”, г-н Питър Престън – негов редактор и г-н Ричард Нортън Тейлър – един от неговите репортери. Те се оплакват от привременната забрана, наложена от английските съдилища върху публикуването на подробности от книгата “Ловецът на шпиони”, и информация, получена от нейния автор г-н Питър Райт.

В съдебния процес, в който ищецът иска постановяване на постоянна забрана за определени действия, английските съдилища имали възможност да наложат “привременна забрана” – временно ограничение, което се прилагало до решаването на спора по същество. В този случай ищецът поемал задължение да заплати обезщетение на ответника, ако последният спечели делото.

Г-н Питър Райт работил за британското правителство като старши служител на Британската служба за сигурност (МИ5) от 1955 г. до 1976 г., когато подал оставка. След това, без разрешение от бившия си работодател, той написал своите мемоари, озаглавени “Ловецът на шпиони”, и се договорил за публикуването им в Австралия, където живеел по това време. Книгата разглеждала структурата, методите

* Материалът е подготвен и предоставен от Фондация *Български адвокати за правата на човека*, като част от диск „Сборник материали по правата на човека”, издаден от НИП през 2007 г.

и личния състав на МИ5 и включвала твърдения за незаконни дейности, извършвани от службите за сигурност. Авторът твърдял, че службата МИ5 е извършвала неправомерни действия с цел да подкопае лейбъристкото правителство в периода 1974-1979 г., прониквала и монтирала подслушвателни устройства в посолствата на съюзнически и на вражески държави, както и планирала и участвала в други незаконни и тайни дейности в страната и в чужбина, и че сър Роджър Холис – ръководител на МИ5 през втората част от службата на г-н Райт, бил съветски агент.

Преди това г-н Райт се опитал безуспешно да убеди британското правителство да проведе независимо разследване на тези твърдения. През 1987 г. такова разследване било поискано и от известни членове на лейбъристкото правителство от периода 1974 г. – 1979 г., но без последици.

Част от данните в книгата “Ловецът на шпиони” вече били публикувани в няколко книги относно службите за сигурност, написани от г-н Ч. Пинчър. Освен това, през юли 1984 г. г-н Райт дал едно продължително интервю на телевизия “Гранада” (независима телевизионна компания в Обединеното кралство) относно работата на службите и предаването било излъчено отново през декември 1986 г. По същото време били написани и други книги и била създадена още една телевизионна програма относно дейността и тайните на службите, но правителството не взело сериозни мерки срещу авторите или съответната медия.

През 1985 г. главният прокурор на Англия и Уелс завел от името на правителството на Обединеното кралство дело във Върховния съд на Ню Саут Уелс – Австралия, за да спре публикуването на “Ловецът на шпиони” и всяка съдържаща се в книгата информация, извлечена от работата на г-н Райт като служител в Службата за сигурност. Искането се основавало на това, че разкриването на такава информация от г-н Райт би представлявало нарушение на задължението му за конфиденциалност, съгласно условията на трудовия договор. На 17 септември той и издателите му в Австралия поели задължение да не публикуват преди съдът да се произнесе по искането на правителството за забрана.

По време на висящата процедура в Австралия, на 22 и 23 юни 1986 г., на вътрешните страници на вестниците “Обзървър” и “Гардиън” били публикувани кратки статии относно предстоящото разглеждане на делото. Те съдържаха подробности относно част от съдържанието на ръкописа. И двата вестника от известно време извършвали независимо разследване относно дейността на Службата за сигурност. Публикуваните от тях статии съдържаха твърдения за недопустимо, престъпно и противоконституционно поведение от страна на служители на МИ5, която подслушвала всички дипломатически конференции в Лондон през 50-те и 60-те години, както и преговорите за независимостта на Зимбабве през 1979 г.; подслушвала дипломати от Франция, Германия, Гърция и Индонезия, както и апартамента на г-н Хрущов по време на неговата визита през 1950 г., и била отговорна за проникване в чужди помещения и инсталиране на подслушвателни устройства (включително проникване в съветски консулства в чужбина); организирала заговор за убийството на президента на Египет Насър по времето на Суецката криза; организирала заговор срещу Харолд Уилсън по времето, когато той бил министър-председател от 1974 г. до 1976 г.; в нарушение на правилата за работата ѝ отклонявала ресурси, за да разследва леви политически групи в страната.

Статиите в “Обзървър” и “Гардиън”, написани от жалбоподателите – репортери, се основавали на журналистически разследвания и сведения от конфиденциални източници, а не на общодостъпна информация. Голяма част от фактите обаче били вече публикувани на друго място.

Главният прокурор завел срещу жалбоподателите дело за злоупотреба с доверие, като искал да се постанови постоянна забрана за каквато и да е публикация на материали от “Ловецът на шпиони”. Той основал искането си на принципа, че информацията в мемоарите е конфиденциална и че ако едно лице придобие такава информация, като знае, че тя е получена в резултат на злоупотреба с доверие, то има към първоначалния доверител същото задължение, както и първоначалният довереник. Главният прокурор подкрепил искането си с две клетвени декларации от сър Робърт Армстронг – секретар на Британския кабинет, представени по делото в Австралия. В тях той посочвал, че публикуването на каквато и да било част от информацията, достъпна на г-н Райт като член на Службата за сигурност, би нанесло безмерна вреда както на самата служба, така и на служителите ѝ и на други лица, които биха били идентифицирани в резултат на разкритията. Това щяло да подкопае и доверието на приятелските страни и други организации и лица в Службата за сигурност и щяло да създаде риск други нейни настоящи или бивши служители да публикуват сходна информация.

На 27 юни 1986 г. в едностранно производство по искане на главния прокурор била постановена привременна забрана за по-нататъшни публикации от този вид, до решаване на делото по същество. По молба на жалбоподателите тази мярка била разгледана в производство с тяхното участие. На 11 юли съдията Милет потвърдил забраната, с някои изменения. Той изложил следните мотиви: разкриването от г-н Райт на информация, придобита от него като служител на службите за сигурност, щяло да представлява нарушение на задължението му за конфиденциалност; жалбоподателите искали свобода да публикуват и друга информация, произхождаща пряко или непряко от г-н Райт и разкриваща твърдяна незаконна дейност от страна на службите за сигурност, независимо дали е била или не е била публикувана преди това; нито правото на свобода на словото, нито правото да се предотврати разкриването на конфиденциално получена информация, били безусловни; при разрешаването, както е по настоящото дело, на конфликт между обществения интерес от предотвратяване разкриването на информация и обществения интерес от огласяването ѝ, съдът трябвало да вземе предвид всички релевантни съображения, включително и това, че исканата мярка е привременна и отказването ѝ би нанесло непоправима вреда на защитата на главния прокурор; основното възражение на последния не било срещу разпространяването на твърдения за службите за сигурност, а срещу факта, че те са направени от бивш техен служител, който именно факт жалбоподателите желали да публикуват; конфиденциалността била съществена за функционирането на службите за сигурност, което било застрашено, със съответните последици за националната сигурност; твърдените незаконни действия били извършени преди доста време, което не налагало незабавното им огласяване.

На 25 юли 1986 г. апелативният съд отхвърлил жалбата срещу наложената забрана и я оставил в сила, с незначителни изменения. Жалбата срещу неговото решение била оттеглена, след решението на Камарата на лордовете от 30 юли 1987 г.

(вж. по-долу).

През ноември и декември 1986 г. бил разгледан искът на правителството в Австралия. Процесът бил подробно отразен в медиите в Обединеното кралство и в други страни. В решение, постановено на 13 март 1987 г., съдът отхвърлил искането на главния прокурор срещу г-н Райт и неговите издатели, като приел, че голяма част от информацията в “Ловецът на шпиони” вече не е конфиденциална, а публикуването на останалата част от информацията не би увредило британското правителство или службите за сигурност.

На 27 април 1987 г. в националния британски ежедневник “Индипендънт” било публикувано голямо обобщение на някои от твърденията в “Ловецът на шпиони”, за което се сочело, че се основава на екземпляр от ръкописа. По-късно същия ден информации за това обобщение били публикувани и в други два лондонски вестника. На следващия ден главният прокурор поискал разрешение да предприеме мерки срещу издателите и редакторите на трите вестника за неуважение към съда и то му било дадено на 29 април. В случая, наричан по-нататък делото “Индипендънт”, главният прокурор не действал като представител на правителството, както по делото срещу жалбоподателите, а в независимото си качество на “пазител на обществения интерес и на надлежното правораздаване”.

Репортажи, сходни на този от 27 април, се появили на 29 април в два вестника в Австралия и на 3 май в “Уошингтън пост” в САЩ.

На 29 април жалбоподателите поискали отмяна на постановената от съдията Милет забрана, поради значителна промяна в обстоятелствата – изходът от процеса в Австралия и новопоявилите се публикации. Разглеждането на молбата било отложено до приключване на делото “Индипендънт”, по което се поставял предварителен правен въпрос, за който съдията приел, че е от значение при произнасянето по нея. Този въпрос бил решен на 2 юни, но главният прокурор протестирал. Междувременно, на 14 май, издателството “Вайкинг пенгуин”, което закупило от австралийските издатели на г-н Райт авторските права на “Ловецът на шпиони” за територията на САЩ, обявило намерението си да публикува книгата там. На основание тази предстояща публикация, жалбоподателите поискали разглеждането на молбата им за отмяна на забраната да бъде подновено, но производството било отново отложено, за да се изчака изходът от протеста по делото “Индипендънт”.

На 12 юли националният британски вестник “Сънди таймс”, който закупил от австралийските издатели на г-н Райт правата за издаване на книгата на територията на Великобритания като подлистници във вестника и получил екземпляр от ръкописа от издателството в САЩ, отпечатал в последното си издание първия откъс от “Ловецът на шпиони” с обяснението, че публикацията е предвидена да съвпадне с излизането на книгата в САЩ, което се очаквало на 14 юли.

На 13 юли главният прокурор предприел срещу издателя и редактора на “Сънди таймс” преследване за неуважение към съда, тъй като публикацията препятствала постигането на целта на забраната, постановена от съдията Милет.

На 14 юли 1987 г. книгата излязла от печат в САЩ, като известен брой екземпляри били пуснати в продажба още предния ден. Тя станала незабавно бестселър. Британското правителство не предприело никакви действия срещу

публикациите в САЩ и Канада, където книгата също станала бестселър, след като било информирано, че те не биха били успешни. Значителен брой екземпляри от книгата били внесени в Обединеното кралство, по-специално от британски граждани, които я купували при посещение в САЩ или поръчвали по телефона и по пощата от американски книжарници, чиито телефонни номера и адреси били широко рекламирани. Британското правителство не предприело никакви стъпки за предотвратяване на такъв внос, но взело мерки книгата да не бъде достъпна в книжарниците и обществените библиотеки в Обединеното кралство.

На 15 юли 1987 г. апелативният съд се произнесъл по предварителния правен въпрос по делото *“Индипендънт”*, като приел, че всяка публикация на данни от книгата по принцип би препятствала постигането на целта на забраната, постановена от съдията Милет срещу жалбоподателите, която била да се опази конфиденциалността на тези данни, и следователно би могла да съставлява неуважение към съда. Ефектът от това решение бил, че забраната била приета за практически обвързваща всички британски медии, включително и в. *“Сънди таймс”*.

На 16 юли, по искане на главния прокурор, на *“Сънди таймс”* била наложена привременна забрана да публикува откъси от книгата до 21 юли. На 22 юли привременната забрана, постановена от съдията Милет срещу жалбоподателите, била вдигната и искането за забрана срещу *“Сънди таймс”* било отхвърлено. Главният прокурор протестираше. Апелативният съд отменил вдигането на забраната срещу жалбоподателите, но я облекчил. Решението му било обжалвано пред Апелативната комисия на Камарата на лордовете, която се произнесла на 30 юли, приемайки с мнозинство от три срещу два гласа, че действието на забраната, постановена от съдията Милет, трябва да продължи, като някои от облекченията ѝ отпаднат.

На 2 юни 1988 г. решението по делото в Австралия било потвърдено от Върховния съд на страната.

Междувременно, публикуването и разпространението на *“Ловецът на шпиони”* и неговото съдържание продължили в целия свят. В САЩ били отпечатани около 715 000 екземпляра и почти всички били продадени до октомври 1987 г., в Канада били отпечатани около 100 000 екземпляра, в Австралия – 145 000 екземпляра, от които половината били продадени в рамките на един месец, в Ирландия били отпечатани и разпространени 30 000 екземпляра. Близо 100 000 екземпляра били изпратени в различни европейски страни, с изключение на Обединеното кралство, и екземпляри били разпространявани от Австралия в азиатски страни. Радиопредавания на английски език за книгата били излъчени в Дания и Швеция и тя била преведена на над 12 други езика, включително 10 европейски.

През ноември и декември 1987 г. делото срещу жалбоподателите за злоупотреба с доверие било разгледано по съществуването на искането на главния прокурор. В решението си от 21 декември с.г. съдът отхвърлил това искане. Решението било потвърдено от апелативния съд и от Камарата на лордовете.

На 8 май 1989 г. съдът се произнесъл и по делата срещу *“Индипендънт”* и *“Сънди таймс”*, като им наложил глоби от по 50 000 лири за неуважение към съда.

Резюме на решението на Европейския съд

В жалбата си пред Комисията от 27 януари 1988 г. жалбоподателите са твърдели, че привременната забрана е представлявала неоправдана намеса при упражняване на тяхната свобода на словото, както е гарантирана в чл. 10 от Конвенцията. Поддържали са, освен това, че в нарушение на чл. 13 не са имали на разположение ефективни средства за защита пред национален орган във връзка с оплакването си по чл. 10 и са били жертва на дискриминация в нарушение на чл. 14.

Комисията е приела, че е налице нарушение на чл. 10 във връзка с привременните забрани, наложени на жалбоподателите за периодите от 11 юли 1986 г. до 30 юли 1987 г. и от 30 юли 1987 г. до 13 октомври 1988 г., и че няма нарушения на чл. 13 и чл. 14 от Конвенцията.

I. Твърдяното нарушение на чл. 10 от Конвенцията

“Ограниченията, срещу които е подадена жалбата, очевидно представляват намеса при упражняване на свободата на словото на жалбоподателите, гарантирано от т. 1 на чл. 10, и по това не се спори. Такава намеса има като последица нарушение на чл. 10, ако не попада сред изключенията, предвидени в т. 2.”

A. Била ли е намесата “предвидена от закона”?

Жалбоподателите не отричат, че постановяването на привременни забрани е било в съответствие с вътрешното право, но поддържат, че не са били задоволени изискванията за достъпност и предвидимост на приложимите правни норми.

Европейският съд, след като изследва практиката на Камарата на лордовете и по-специално решението по т.нар. дело “Американският цианамид”, намира, че пораншната съдебна практика е очертала достатъчно точно принципи, които са били обявени за общоприложими. Ето защо, според Съда намесата е била “предвидена от закона”.

B. Дали намесата е имала цели, законни според чл. 10, т. 2?

“Съдът се убеди, че забраните са имали пряката или основна цел да “запазят авторитета на съдебната власт”, което включва защитата на правата на страните по делото (вж. решението от 26.04.1979 г. по делото [“Сънди таймс” с/у Обединеното кралство](#)¹, А.30, стр. 34, § 56). Внимателният прочит на съответните национални съдебни решения показва съвсем ясно, че целта на мярката срещу жалбоподателите е била – по думите на лорд Оливър Ейлмертън по делото Главният прокурор срещу Вестници Таймс Лимитид – “да даде възможност спорът между ищеца и ответниците да бъде разгледан, без интересите на ищеца да бъдат междуременно увредени чрез извършване на същото действие, което искането има за цел да предотврати”. Също така безспорно е, че още една цел на ограниченията, срещу които е отправена жалбата, е била защитата на националната сигурност. (...) Следователно, намесата е преследвала цели, които са законни съгласно т. 2 на чл. 10.”

¹ Sunday Times v. the United Kingdom

В. Дали намесата е била “необходима в едно демократично общество”?

Спорът пред Съда се съсредоточи върху този въпрос. Подобно на Комисията, Съдът разграничава два отделни периода – от 11 юли 1986 г. (когато са били наложени забрани от съдията Милет) до 30 юли 1987 г. (когато тези мерки са били продължени от Камарата на лордовете) и от 30 юли 1987 г. до 13 октомври 1988 г. (датата на окончателното решаване на делото по искането на главния прокурор по същество).

1. Общи принципи

Съдът припомня и обобщава основните принципи, утвърдени в решенията му по чл. 10 от Конвенцията – като се започне с решението по делото [Хендисайд](#)² (от 7.12.1976 г., А.24) и се завърши с най-скорошното решение по делото [Обершлик](#)³ (от 23.05.1991 г., А.204): за значението на свободата на словото в демократичното общество, която обхваща и смущаващи информация и идеи; за ограничителното тълкуване на изключенията от гаранциите по чл. 10 и задължението за убедително установяване на необходимостта от всяко ограничение; за особената роля на пресата като “обществен страж”; за понятието “необходим”, което предполага “належаща обществена нужда”; за свободата на преценка на договарящите се държави, която обаче върви ръка за ръка с европейския контрол; за задачата на Европейския съд при упражняването на този контрол, който не се ограничава до преценката дали ответната държава е упражнявала дискреционната си власт мотивирано, разумно и добросъвестно, а Съдът следва да разгледа оспорваната намеса в светлината на случая като цяло и да определи дали тя е била “пропорционална на преследваната законна цел” и дали мотивите, изложени от националните органи като нейно оправдание, са “релевантни и достатъчни”.

“За да се избегне съмнението и като се имат предвид писмените коментари, които са представени по настоящото дело от “Член 19” (Международен център срещу цензурата), Съдът би добавил само, че чл. 10 от Конвенцията не забранява предварителни ограничения на публикациите, като такива. За това свидетелстват не само думите “условия”, “ограничения”, “предотвратяване”, които са употребени в тази разпоредба, но също така и решенията на Съда по делата [“Сънди таймс”](#) и [Маркт Интерн и Беерман](#)⁴ (решение от 20.11.1989 г., А.165). От друга страна, опасностите, които са присъщи на предварителните ограничения, са такива, че налагат най-внимателно изследване от страна на Съда. Това е особено важно що се отнася до пресата, тъй като новините са нетрайна стока и отлагането на публикацията им, даже и за кратък период от време, може да ги лиши от стойност и интерес.”

2. Периодът от 11 юли 1986 г. до 30 юли 1987 г.

² Handyside v. the United Kingdom

³ Oberschlick v. Austria

⁴ Markt Intern Verlag GmbH and Klaus Beermann v. Germany

При преценката за необходимостта от намеса през този период, съществена е ясната картина на фактичката ситуация по времето, когато съдията Милет е наложил за първи път разглежданите забрани.

“По това време от жалбоподателите са били публикувани само две кратки статии, за които те поддържат, че са отразявали достоверно проблемите на предстоящото съдебно заседание в Австралия, че са съдържали информация, представляваща законен интерес за обществото, т.е. твърдения за нарушения от страна на служители на Британската служба за сигурност, и са приповтаряли данни, които в голямата си част са били вече публикувани, като правителството не е предприело действия да предотврати това или предприетите действия са били незначителни. Макар и точни по същество, тези им твърдения не отразяват ситуацията в нейната пълнота. Те пропускат, на първо място, да споменат признанието си пред съдията Милет, че са желали да публикуват и друга информация, произхождаща пряко или непряко от г-н Райт и разкриваща твърдяна незаконна дейност на службите за сигурност, независимо дали е била вече публикувана. Те пропускат също и това, че през м. юли 1986 г. книгата е съществувала само в ръкопис. Все още не се е знаело точно какво ще съдържа и, макар и вече публикуваните материали да са давали известни указания в тази насока, можело е да се очаква, че авторът ще пожелае да каже нещо ново. Не е било неразумно да се предположи, че когато един старши служител на службите за сигурност – един “вътрешен човек” – предложи без разрешение мемоарите си за публикуване, съществува най-малкото риск те да съдържат данни, чието разкриване може да увреди тези служби. Трябва да се има предвид, че в подобен контекст увреждаща информация може да бъде намерена в натрупването на пръв поглед незначителни подробности. Нещо повече, при всички положения не е било вероятно цялото съдържание на книгата да повдига въпроси от обществен интерес, които да натежат над съображенията за национална сигурност.

Решението на съдията Милет да постанови забрана, което впоследствие е било прието за правилно не само от апелативния съд, но и от Апелативната комисия на Камарата на лордовете, се основава на следните мотиви: главният прокурор е искал налагането на постоянна забрана за публикуване на материали, които, съгласно представените от него убедителни доказателства, биха увредили Службата за сигурност. Да се откаже привременна забрана би означавало, че жалбоподателите са свободни да публикуват тези материали незабавно и преди разглеждането на делото по същество. Това действително би лишило главния прокурор от правото да се сдобие с постоянна забрана, дори и да бъде достатъчно убедителен по същество, като по този начин необратимо би обезсмислило действията му, а оттам и искането му в защита на националната сигурност.

По мнение на Съда тези съображения са били “релевантни”, както с оглед на защитата на националната сигурност, така и за поддържане на авторитета на правосъдието. Въпросът, който остава открит, е дали те са били “достатъчни”.

Жалбоподателите поддържат, че принципите, установени по делото “Американският цианамид”, не е следвало да бъдат прилагани в случая, тъй като положението било различно, когато става дума за защита на патент, както било по

това дело, и за свободата на пресата. Съдът отбелязва, че английските съдилища не са приложили тези принципи механично, а са обсъдили конфликта между обществения интерес от предотвратяване разкриването на информацията и обществения интерес от огласяването ѝ, който са решили чрез внимателна преценка на съображенията в полза на единия и на другия. Предвид констатациите си относно естеството и съдържанието на книгата и интересите на националната сигурност, както и като държи сметка за съображенията на главния прокурор в контекста на чл. 6 от Конвенцията, гарантиращ справедлив процес, Съдът приема, че в упражнението на свободата си на преценка английските съдилища са се основали на мотиви, “достатъчни” за целите на чл. 10, т. 2.

“Трябва обаче да се изследва и дали наложените ограничения са били “пропорционални” на преследваните законни цели. В тази връзка следва да се отбележи, че постановените мерки не са довели до бланкетна забрана. Те са забранили публикуването на информация, изхождаща от господин Райт или приписвана му в качеството му на член на Службата за сигурност, но не са забранили на жалбоподателите да продължат кампанията си за независимо разследване на дейността на тази служба. Нещо повече, те са съдържали уговорки, изключващи от обхвата на забраната определени данни, а именно тези, които вече са били публикувани в работите на г-н Ч. Пинчър и в програмите на телевизия “Гранада”. Освен това, за жалбоподателите е била открита възможността по всяко време да искат промяна или прекратяване на мерките, както те са и сторили.”

Съдът отбелязва, че макар и временни, забраните са останали в сила повече от година, което е твърде дълго, когато става дума за новини. Той отчита обаче, че апелативният съд е приел наличие на условия за провеждане на бързо производство, без дори жалбоподателите да го поискат, че е ставало дума за събития от пред няколко години, чието оповестяване едва ли е можело да се приеме за спешно, както и фактическата и правна сложност на делото.

“С оглед на това Съдът заключава, че в периода от 11 юли 1986 г. до 30 юли 1987 г., националните власти са били в правото си да приемат, че “намесата”, предмет на оплакването, е била “необходима в едно демократично общество”.⁵

3. Периодът от 30 юли 1987 г. до 13 октомври 1988 г.

След публикуването на книгата в САЩ на 14 юли 1987 г., ситуацията се е променила. На първо място, станало е известно съдържанието ѝ. На второ място – за британските граждани е било възможно да закупят книгата в чужбина, тъй като не е била наложена забрана за внасянето ѝ в страната.

Според правителството, продължаването на действието на привременната забрана за разглеждания период било “необходимо” за подържане на авторитета на съдебната власт и по този начин за защита на интересите на националната сигурност – делото все още не било решено по същество и все още съществувал интересът да се предотврати широкото разпространяване на съдържанието на книгата чрез пресата и да се обезкуражат други публикации на мемоари, съдържащи конфиденциална информация.

⁵ Решението е взето с мнозинство от 14 срещу 10 гласа.

Съдът се съгласява, че съображенията за защита на авторитета на правосъдието са релевантни, но намира, че не са достатъчни от гледна точка на чл. 10, т. 2. Той отчита, че Камарата на лордовете се е съобразила с изискванията на Конвенцията, макар и тя да не е инкорпорирана в националното право, както и че има разлика между инцидентното внасяне на екземпляри от книгата и масовото разпространение на съдържанието ѝ чрез пресата, но отбелязва, че независимо от изхода на делото конфиденциалността на информацията така или иначе вече е била разрушена. “В светлината на защитата на правата на главния прокурор като страна в процеса, от гледна точка на Конвенцията интересът от запазване на конфиденциалността на този материал е престанал да съществува на 30 юли 1987 г. (вж. решението от 22 май 1990 г. по делото *Weber*⁶, А.177, стр. 23, § 51).”

Що се отнася до интересите на националната сигурност Съдът констатира, че тезата на прокурора е претърпяла “любопитна метаморфоза”. Първоначално забраната е била поискана, за да се запази тайният характер на информацията. Към 30 юли 1987 г. обаче, информацията вече е била загубила този характер. Така към този момент целта на забраните се е ограничила до утвърждаването на ефективността и репутацията на службите за сигурност чрез запазване на доверието в тях, демонстриране, че неразрешеното публикуване на мемоари от бивши служители няма да бъде насърчавано, и възпиране на онези, които биха се изкушили да следват примера на господин Райт. Съдът не смята, че тези цели са достатъчни, за да оправдаят продължаването на оспорваната намеса. Съмнително е дали действията срещу жалбоподателите биха спомогнали за постигането на тези цели с нещо повече, от това, което вече е било направено с мерките срещу самия г-н Райт. Съдът споделя и изразените от член на Камарата на лордовете съмнения дали е легитимно използването на забрани срещу лица като жалбоподателите, които не са имали връзка с публикуването на “Ловеца на шпиони”, само за да бъде наказан господин Райт и с това да се даде пример на други лица. “Най-вече, продължаването на ограниченията след м. юли 1987 г. е попречило на вестниците да упражняват правото и задължението си да разпространяват една вече достъпна информация по въпрос от законен обществен интерес. Поради това Съдът смята, че намесата, от която се оплакват жалбоподателите, не е била необходима в едно демократично общество след 30 юли 1987 г.”⁷

II. Твърдяното нарушение на чл. 14 във връзка с чл. 10 от Конвенцията

Съдът приема, че няма нарушение на чл. 14 във връзка с чл. 10 от Конвенцията. Жалбоподателите се оплакват, че са били поставени в неравностойно положение спрямо чуждестранни вестници, които свободно могли да се внасят в Обединеното кралство и не били подложени на ограничения. Правителството възразява, че разпространителите на тези вестници в страната са били подчинени на същата забрана, по силата на правните норми относно неуважението към съда. Съдът намира, че ако това е така, то не е имало различно третиране, а ако чуждестранните вестници не са били обвързани от наложените ограничения, то е защото не са

⁶ Weber v. Switzerland

⁷ Решението е взето единодушно.

подчинени на юрисдикцията на английските съдилища и положението им е различно от това на жалбоподателите.⁸

III. Твърдяното нарушение на чл. 13 от Конвенцията

Жалбоподателите твърдят и нарушение на чл. 13, тъй като чл. 10 от Конвенцията и практиката по приложението му не били инкорпорирани в английското право. Съдът отбелязва, че аргументите им, основани на чл. 10 от Конвенцията, са били разгледани от съдилищата и напомня, че чл. 13 не гарантира средство за постигане на благоприятен изход от спора, нито право на оспорване пред национална инстанция на вътрешните закони като такива. Не съществува и задължение за инкорпориране на Конвенцията във вътрешната правна система. Поради това Съдът не намира нарушение на чл. 13.⁹

Съдът уважава частично искането на жалбоподателите за заплащане на разноските, направени за производствата пред националните съдилища и в Страсбург, като отчита, че е намерил нарушение на чл. 10 само по отношение на единия разглеждан период от действието на забраната, както и че, макар и всички жалбоподатели безспорно да са имали правото да ползват услугите на различни адвокати, сходството в защитните им тези налага известно намаляване на размера на заплатените хонорари, които правителството следва да им възстанови. Той присъжда заплащане на 100 000 английски лири като обезщетение за направените разноски.

⁸ Решението е взето единодушно.

⁹ Решението е взето единодушно.